

Bruselj, 14. marec 2024
(OR. en)

7725/24

Medinstitucionalna zadeva:
2023/0234(COD)

ENV 296
COMPET 321
SAN 160
MI 299
IND 154
CONSOM 105
ENT 64
FOOD 42
AGRI 219
CODEC 797

DOPIS

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Svet
Št. dok. Kom.:	11624/23 + ADD 1 – COM(2023) 420 final
Zadeva:	Predlog DIREKTIVE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o spremembi Direktive 2008/98/ES o odpadkih – orientacijska razprava

1. Komisija je 5. julija 2023 predložila predlog za ciljno usmerjeno spremembo Direktive 2008/98/ES (v nadaljnjem besedilu: okvirna direktiva o odpadkih), ki se osredotoča na dva sektorja, ki zahtevata veliko virov: tekstilni izdelki in hrana. Predlog je sestavni del evropskega zelenega dogovora in temelji na pobudah Komisije, kot so novi akcijski načrt za krožno gospodarstvo, strategija „od vil do vilic“ ter strategija EU za trajnostne in krožne tekstilne izdelke.

2. Komisija je zakonodajni predlog in spremljajočo oceno učinka predstavila na seji Delovne skupine za okolje 12. julija 2023. Podrobna preučitev predloga v Delovni skupini za okolje je bila podlaga za delo predsedstva v zvezi s kompromisnimi besedili na nadaljnjih šestih sejah. Predsedstvo na podlagi teh razprav in pisnih pripomb delegacij pripravlja pogajalski mandat Sveta, ki bo objavljen pred koncem zakonodajnega cikla. Za nadaljnji napredek v zvezi s to zadevo sta bili opredeljeni dve točki, za kateri bi moral Svet pripraviti politične smernice.
 3. Predsedstvo je za usmerjanje razprave na prihodnji seji Sveta (okolje) 25. marca 2024 pripravilo informativni dokument in vprašanja, ki so priloženi temu dopisu.
-

Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2008/98/ES o odpadkih

– Dopis predsedstva z vprašanjema za ministre in ministrice –

Sprememba okvirne direktive o odpadkih, ki jo je Komisija predložila 5. julija 2023, se osredotoča na dva sektorja, ki zahtevata veliko virov, in sicer na tekstilne izdelke in hrano, njen cilj pa je pospešiti napredek EU pri evropskem zelenem dogovoru in pobudah Komisije, kot so novi akcijski načrt za krožno gospodarstvo, strategija „od vil do vilic“ ter strategija EU za trajnostne in krožne tekstilne izdelke. Namen predloga spremembe je zmanjšati vplive na okolje in podnebje, ki so povezani z ravnanjem s tekstilnimi odpadki in nastajanjem odpadne hrane, ter povečati kakovost okolja in izboljšati javno zdravje na teh področjih v skladu s hierarhijo ravnanja z odpadki ter prispevati k prehranski varnosti.

Stanje v Svetu

Predlog preučuje Delovna skupina za okolje. Predstavitev predloga je potekala med španskim predsedovanjem na seji Delovne skupine za okolje 12. julija 2023. Ministri in ministrice so na seji Sveta za kmetijstvo in ribištvo 23. oktobra 2023 izmenjali mnenja o predlogu.

Belgijsko predsedstvo je podrobnim razpravam o predlogu namenilo šest sej Delovne skupine za okolje. Države članice so se na splošno pozitivno odzvale na cilje predloga, tako glede odpadne hrane kot tekstilnih odpadkov. Predsedstvo je po temeljiti razpravi na sejah Delovne skupine za okolje predložilo osnutek revidiranega besedila, ki vsebuje spremembe političnih in tehničnih vidikov, obravnava ključna vprašanja, pojasnjuje predlog z dodajanjem opredelitev in zagotavlja uskladitev z drugimi zakonodajnimi akti (o odpadkih).

Odpadna hrana

Sedanja okvirna direktiva o odpadkih že določa, da države članice sprejmejo programe preprečevanja odpadne hrane, in med drugim navaja spodbujanje doniranja hrane kot enega od ukrepov, ki jih je treba vključiti. Delegacije so na splošno pozdravile predlagane nove ukrepe za preprečevanje nastajanja odpadne hrane in predlog predsedstva, naj se pojasni, da seznam predstavlja minimalen seznam ukrepov, ki jih države članice sprejmejo v okviru svojih programov preprečevanja odpadne hrane. Nekatere delegacije želijo na ta seznam dodati ukrepe, bodisi v člen bodisi v Prilogo IV kot primer, nekatere druge pa so zahtevale večjo prožnost v zvezi z ukrepi za preprečevanje odpadne hrane, ki jih je treba sprejeti.

Obseg predlaganih pravno zavezujočih ciljev za zmanjšanje količin odpadne hrane zajema predelavo in proizvodnjo, prodajo na drobno in drugo distribucijo hrane v restavracijah in gostinskih dejavnostih, pa tudi v gospodinjstvih. Natančneje, predlagani so naslednji cilji, ki jih je treba na nacionalni ravni doseči do leta 2030:

- zmanjšati nastajanje odpadne hrane pri predelavi in proizvodnji za 10 % v primerjavi s količino, nastalo leta 2020;
- zmanjšati skupno količino odpadne hrane na prebivalca, ki nastane pri prodaji na drobno in drugi distribuciji hrane, v restavracijah in gostinskih dejavnostih ter gospodinjstvih, in sicer za 30 % v primerjavi s količino, nastalo leta 2020.

Razpravljalo se je o tem, da predlog ne določa cilja za zmanjšanje v primarni proizvodnji. To vprašanje se lahko obravnava v okviru predvidenega pregleda do konca leta 2027, cilji pa se lahko nato razširijo na druge faze prehranske verige.

V zvezi s predlaganimi ciljnimi ravnmi so bile v razpravah preučene potencialno povečane ali zmanjšane ciljne stopnje na podlagi različnih pozivov držav članic. Vprašanje deleža neužitne odpadne hrane, ki je vključen v predlagane cilje in ga ni mogoče zlahka zmanjšati, je predstavljalo eno od glavnih točk razprave. Napredek v zvezi s tem vprašanjem v tej fazi ni mogoč zaradi pomanjkanja dogovorjene opredelitve užitne odpadne hrane in pomanjkanja ustreznih podatkov za leti 2020 in 2021. Zadevni predlog spremembe bi moral spodbujati izboljšanje merilnih metod užitnega deleža odpadne hrane in določiti, da bi bilo treba pri pregledu za leto 2027 preučiti cilj užitnega deleža odpadne hrane.

Države članice so izrazile pomisleke glede izhodiščnega leta glede na vpliv pandemije COVID-19 v letu 2020. Pozdravile so možnosti uporabe zgodnejšega referenčnega leta, če so na voljo potrebni podatki. Predlagale so tudi, da bi morala biti mogoča uporaba poznejšega referenčnega leta.

V tehničnih razpravah je bil preučen tudi morebitni korekcijski faktor, ki upošteva vpliv turizma na stopnje odpadne hrane.

Odpadni tekstilni izdelki

S predlogom spremembe se uvaja shema razširjene odgovornosti proizvajalca za tekstilne izdelke, s katero se proizvajalcem tekstilnih izdelkov nalaga obveznost, da krijejo stroške ravnanja s tekstilnimi odpadki. Te sheme bodo nato spodbudile zmanjšanje odpadkov in povečale krožnost tekstilnih izdelkov. Države članice so na splošno pozvale, da bi v sheme razširjene odgovornosti proizvajalca vključili mikropodjetja, hkrati pa priznale potrebo in možnost za zmanjšanje nesorazmernega upravnega bremena za te proizvajalce.

Da bi se izognili prenizkemu financiranju shem razširjene odgovornosti proizvajalca v državah članicah, ki na svojem nacionalnem trgu prejemajo visoke stopnje rabljenega tekstila, je bilo predlagano, da bi morale imeti države članice možnost, da izvajalce komercialne ponovne uporabe vključijo v sheme razširjene odgovornosti proizvajalca, da bi krili stroške ravnanja s tekstilnimi odpadki. Sistem financiranja shem razširjene odgovornosti proizvajalca bi morala Komisija oceniti pozneje.

Eden od ciljev predloga, ki ga na splošno podpirajo države članice, je ustaviti nezakonito prakso pošiljanja odpadnih tekstilnih izdelkov pod pretvezo rabljenih tekstilnih izdelkov. Zato je v predlogu določeno, da se pred fazo strokovnega sortiranja vsi ločeno zbrani rabljeni in odpadni tekstilni izdelki, izdelki, povezani s tekstilom, in obutveni izdelki (v nadaljnjem besedilu: tekstilni izdelki) štejejo za odpadke, razen rabljenih tekstilnih izdelkov, ki jih izvajalci dejavnosti ponovne uporabe ali subjekti socialnega gospodarstva na mestu za zbiranje od končnih uporabnikov strokovno ocenijo kot primerne za ponovno uporabo in se ne bi smeli šteti za odpadke. Strokovno sortiranje bi moralo omogočati jasno razlikovanje med pošiljkami odpadnih tekstilnih izdelkov in rabljenih tekstilnih izdelkov, namenjenih za ponovno uporabo. Za pošiljke odpadnih tekstilnih izdelkov (namenjenih na primer za recikliranje ali pripravo za ponovno uporabo, kot je nadaljnje sortiranje ali popravilo) bo še naprej veljala uredba o pošiljkah odpadkov, medtem ko bodo za strokovno pošiljanje rabljenih tekstilnih izdelkov, ki niso odpadki in so namenjeni za ponovno uporabo, veljale posebne določbe okvirne direktive o odpadkih.

Subjekti socialnega gospodarstva imajo ključno vlogo v obstoječih sistemih držav članic za zbiranje tekstilnih izdelkov. V predlogu je priznana njihova ključna vloga v obstoječih sistemih za zbiranje tekstilnih izdelkov, njegov cilj pa je ohraniti in podpreti njihove dejavnosti na področju ravnanja z rabljenimi tekstilnimi izdelki v okviru razširjene odgovornosti proizvajalca. Predsedstvo je predlagalo jasno opredelitev subjektov socialnega gospodarstva, da bi se izognili vrzelim, zaščitili dejavnosti teh subjektov ter pojasnili njihove obveznosti v zvezi s poročanjem in sortiranjem.

Poleg že obstoječih obveznosti držav članic za vzpostavitev ločenega zbiranja tekstilnih izdelkov do 1. januarja 2025, predlog določa, da države članice zagotovijo, da sistem zbiranja, ki ga vzpostavijo organizacije, pristojne za odgovornost proizvajalcev, vzdržuje trajno višanje stopnje ločenega zbiranja, da se ob upoštevanju dobrih praks dosežejo tehnično izvedljive stopnje ločenega zbiranja. Zaradi pomanjkanja zanesljivih podatkov predlog ne določa ciljev za preprečevanje, ponovno uporabo ali recikliranje odpadnih tekstilnih izdelkov. Z morebitno klavzulo o pregledu do konca leta 2028 bi bila lahko Komisija pooblaščen, da razmisli o določitvi ciljev za preprečevanje nastajanja odpadkov, zbiranje, pripravo za ponovno uporabo in recikliranje odpadnih tekstilnih izdelkov.

Vprašanja za ministre in ministrice

- *Ali se ob upoštevanju obsega in razpoložljivih podatkov, zbranih pri nedavnem spremljanju odpadne hrane, strinjate, da so predlagani zavezujoči cilji ustrezni in izvedljivi za države članice, da bi prispevale k doseganju cilja trajnostnega razvoja glede zmanjšanja svetovne količine odpadne hrane za 50 % na prebivalca v prodaji na drobno in pri potrošnikih ter zmanjšanja izgube hrane vzdolž proizvodnih in dobavnih verig do leta 2030?*
 - *Ali glede na to, da je treba obravnavati okoljski vpliv tekstilnih odpadkov, menite, da je predlagana razširjena odgovornost proizvajalcev tekstilnih izdelkov učinkovit ukrep, ki temelji na načelih hierarhije ravnanja z odpadki, hkrati pa spoštuje in krepi vlogo subjektov socialnega gospodarstva?*
-